

ქუთაისის სამეცნიერო ბიბლიოთეკის წლიურადგეგმა

რეგიონული ბიბლიოთეკები - თანამედროვე, აქტუალური და საჭირო ყველასათვის

რეგიონული ბიბლიოთეკები, უდიდესი რესურსისა და უამრავი იდეის მიუხედავად, უჩინარი და არაპოპულარულია. ისინი ორგანიზებას უწყვეტ არაჩვეულებრივ ღონისძიებებს, რომელთა შესახებ ხშირად არავინ იცის... ბიბლიოთეკებისათვის ძნელია დაარწმუნოს ადგილობრივი საზოგადოება ამ ინსტიტუციის საჭიროებაში, მთავარი პრობლემა ინფორმაციის ნაკლებობაა, რადგან ყველამ არ იცის, თუ რას სთავაზობს ბიბლიოთეკა ხალხს და არც ის, თუ როგორ უნდა გაიგონ ეს.

თანამედროვე სამყაროში, მის ეკონომიკურ პირობებში რეგიონული ბიბლიოთეკების შესანარჩუნებლად აუცილებელია ადვოკატირების აქტივობების ჩატარება. ადვოკატირება არის ერთ-ერთი პასუხი თანამედროვე გამოწვევების წინაშე მდგომი ბიბლიოთეკების გადასარჩენად. ის ხშირად ესმით, როგორც “სხვისი სახელით საუბარი” - წარმოადგენდა გარკვეულ ჯგუფს კონკრეტული შემთხვევისას, ისაუბრო მათი სახელით.

ადვოკატირების დეფინიცია უშუალოდ ბიბლიოთეკის შესახებ ასეთია: ესაა ღონისძიება ბიბლიოთეკებისა და ბიბლიოთეკარებისათვის, რათა გავლენა მოახდინონ მათთვის სარგებლის მომტანი პროგრამების შექმნასა (სტრატეგიაზე, პოლიტიკაზე) და ფინანსურ გადაწყვეტილებებზე, რაც საშუალებას მისცემს ბიბლიოთეკარებს, გაზარდონ რეგიონული ბიბლიოთეკის იმიჯი ადგილობრივ საზოგადოებაში. ადვოკატირება არის აზროვნების სტილი (ბიბლიოთეკის როლის და ფასეულობის შესახებ), რეგულარული (მხარდაჭერის მოპოვების პროცესი, ერთად მუშაობის მოტივაცია, შეგნების ამალგება და ბიბლიოთეკის როლის პოპულარიზაცია) ხასიათის, ხანგრძლივ დროზე გათვლილი საქმიანობა, ბიბლიოთეკის თითოეული თანამშრომლის საქმე (არა მხოლოდ ერთი ადამიანის პასუხისმგებლობა). ამ ტერმინის ფართო გაგება გულისხმობს, ადვოკატირება გაუწიო საკუთარ თავს, ჩაატარო ადვოკატირების ღონისძიებები ბიბლიოთეკის სახელით, რათა ჩვენს ხელში აღმოჩნდეს სასურველი პროგრამა ან გამოსავალი პრობლემური ფინანსური სიტუაციიდან, რაც ბიბლიოთეკარებს საშუალებას მისცემს, დააკმაყოფილონ ადგილობრივი საზოგადოების საჭიროებები. ადვოკატირების ამგვარ გაგებას აქვს სულ მცირე ორი შედეგი: 1. ამ ღონისძიებების მთავარი ადრესატი არის ადგილობრივი მთავრობა, რადგან ჩვენ ვეძებთ სასურველ პროგრამას და ფინანსურ გამოსავალს (ადვოკატირება მიმართულია ძირითადად ადგილობრივი და ცენტრალური მთავრობებისკენ და ხორციელდება ადვოკატირების ღონისძიებების საშუალებით) და 2. მიუხედავად იმისა, რომ საკუთარი ორგანიზაციის ადვოკატირებას ვეწევით, ჩვენი ღონისძიებები არ წარმოადგენს მხოლოდ ჩვენს მიზანს - თანამედროვე ბიბლიოთეკა უკვე აღარ

არის მხოლოდ ის ადგილი, სადაც მარტოოდენ წიგნებს ინახავენ; ის დიდი ხანია წარმოადგენს ინსტიტუციას, რომელთანაც ასოცირდება კულტურა, ანიმაცია, ცოდნა, ინფორმაცია და განათლება; ჩვენ როდესაც ვატარებთ ღონისძიებას ჩვენთვის და ჩვენი სახელით, ამავდროულად ვაკეთებთ ამას ადგილობრივი საზოგადოებისათვის, რომელშიც ჩვენვე მოვიაზრებით და რომელთაც ფაქტობრივად თავადვე წარმოვადგენთ.

არსებობს მოსაზრება, იმისათვის რომ წარმატებით გავართვათ თავი ადვოკატირების აქტივობებს, საჭიროა, გვექონდეს ნიჭი, რადგან ისეთ ცნებებს როგორც არის ურთიერთობების სიმარტივე, საკუთარი ინსტიტუციის ყველა სიტუაციაში წარდგენის უნარი – ვერ ისწავლი! ეს ბუნებრივად უნდა გქონდეს. ასევე მიაჩნიათ, რომ ეს პიროვნებაზე, მის ხასიათზეა დამოკიდებული და მხოლოდ იმას გამოუვა, ვისაც საჯარო გამოსვლების უნარი გააჩნია, თუმცა ნებისმიერ პროფესიაში შესაძლოა წარმოადგენდეს ისეთ პროფესიონალს, რომელსაც კონკურენციის უნარი გააჩნია; არ არის აუცილებელი ხელოვნების დონეზე ფლობდეს მას. დღესდღეობით რეგიონულ ბიბლიოთეკებს უმეტესად სჭირდებათ კარგი და ეფექტური ადვოკატირების შემსრულებლები, რომელთაც შეუძლიათ ისაუბრონ თავიანთი ინსტიტუციის შესახებ ენთუზიაზმით და ეს საუბარი იყოს დამაჯერებელი. ამ მსჯელობას საფუძვლად უდევს ქუთაისის სამეცნიერო ბიბლიოთეკის მიერ 2010-15 წწ. საერთაშორისო ორგანიზაციებთან (FRSI, CAL) ერთად განხორციელებული პროექტები. ისინი ადგილობრივი ბიბლიოთეკების, როგორც ცოდნის, ინფორმაციისა და კულტურის ცენტრების განვითარების, ბიბლიოთეკართა კვალიფიკაციის ამაღლების, ახალი ტექნოლოგიების პრაქტიკაში დამკვიდრების გზით მოსახლეობის (ბიბლიოთეკის მომხმარებლების) მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების, ბიბლიოთეკის საქმიანობის გაფართოებისკენ იყო მიმართული; პროექტების შედეგად განხორციელებულმა აქტივობებმა რეგიონულ ბიბლიოთეკებს ახალი სიცოცხლე შესძინეს; ბიბლიოთეკები (იმერეთი, გურია) დაკომპლექტდა თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო საშუალებებით, გადაამზადდა კადრები, სხვადასხვა რაიონის ბიბლიოთეკებმა გაიცნეს ერთმანეთი, გააქტიურდა ურთიერთთანამშრომლობა და დაიგეგმა ერთობლივი ღონისძიებები... ზოგიერთ რაიონში დასახურად განწირულ ბიბლიოთეკას მიუბრუნდა ადგილობრივი ხელმძღვანელობა, რადგან ბიბლიოთეკა გახდა უშუალო მედიატორი მათსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის (მაგ., თერჯოლის ბიბლიოთეკა).

საერთაშორისო პროექტების შედეგად მიღებული გამოცდილება გვაძლევს მოტივაციას, გავაგრძელოთ საქმიანობა ბიბლიოთეკის მოდერნიზაციისთვის.

პიროვნულ დონეზე ბიბლიოთეკარს, იმისათვის, რომ წინ წასწიოს საკუთარი ბიბლიოთეკა ესაჭიროება:

1. მოტივაცია – გააზრება იმისა, თუ რატომ ვაკეთებთ იმას, რასაც ვაკეთებთ;

2. მიზნები და სტრატეგია – გააზრება იმისა, თუ რატომ და როგორ უნდა განხორციელო;

3. კომპეტენტურობა – კომუნიკაციისა და მოლაპარაკების უნარი + ადვოკატირების უნარების ფლობა;

4. ენთუზიაზმი – ენერგია, რაც ეხმარება სხვებს, დაიჭრონ, ის რასაც ამბობ შენ.

მოტივაცია, მიზნები და სტრატეგია არის უფრო ფიქრის და დროის საკითხი, როცა თავს უსვამ ძირითად და ყველაზე მნიშვნელოვან შეკითხვებს:

ვინ? რატომ? როგორ? ვისთვის?

ვინ? - ბიბლიოთეკარები;

რატომ? - იმისათვის რომ გავლენა მოახდინონ სარგებლის მომტანი პროგრამების შექმნასა და ფინანსურ გადაწყვეტილებებზე;

როგორ? - ადვოკატირების ღონისძიებებით;

ვისთვის? - ადგილობრივი და ცენტრალური მთავრობებისთვის, რათა დააკმაყოფილონ ადგილობრივი საზოგადოების საჭიროებები.

ადგილობრივ საზოგადოებაში ინტეგრაციისა და ურთიერთობის გეგმებს ხშირად ახლავს ეჭვები, მცდელობა ხშირად საყვედურების და წუწუნის ფონზე მიმდინარეობს. ბიბლიოთეკარი უნდა შეეცადოს, შეცვალოს ეს დამოკიდებულება, თუ უნდა, რომ ადვოკატირება კარგად გამოუვიდეს, დაიწყოს საქმისა და ბიბლიოთეკის მიმართ საკუთარი დამოკიდებულების გადახედვით. ვიცით, რომ რთული დროა, ფინანსები ცოტაა და ხალხი ნაკლებად კითხულობს. თუმცა, თუ გვაქვს სურვილი, რომ ჩვენ მიერ ჩატარებული აქტივობები ეფექტური იყოს, ასეთი ფიქრი არ გამოგვადგება და ამ ფიქრს სხვა მიმართულება უნდა მივცეთ. ადვოკატირება ფაქტობრივად აზროვნების სტილია. სანამ ის ჩვენს მეორე ბუნებად გადაიქცეოდეს და ყველა ჩვენს მოქმედებაში თვალშისაცემი გახდებოდეს, უნდა ვეძებოთ შემთხვევები, რომლებიც ამ უნარების დახვეწაში დაგვეხმარება, ვივარჯიშოთ, ვცადოთ, ვეკამათოთ საკუთარ თავს, მოვუწყოთ გამოცდები და ჩავატაროთ ექსპერიმენტები. ყველაზე მნიშვნელოვანი ხელსაყრელი შემთხვევის გამოყენებაა! საჭიროა ყველგან ვისაუბროთ ბიბლიოთეკის შესახებ იმისათვის, რათა იგი ხილული გახდეს ადგილობრივი საზოგადოებისათვის, იქნება ეს სალონი, სპორტული დარბაზი თუ მაღაზია... არასოდეს გავუშვათ შანსი აღვნიშნოთ ის, თუ რას სთავაზობს ხალხს ბიბლიოთეკა. აი, მაგალითად ინგა, რომელიც არის გურიის ერთ-ერთი სასოფლო ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკარი — ერთხელ თქვა, რომ როდესაც გზად შეუვლის ხოლმე მეგობარს, ფიქრობს როგორ შეიძლება ერთი წინადადებით შეახსენოს მას, რომ ბიბლიოთეკას უამრავი საინტერესო რამ შეუძლია შესთავაზოს. ეს მნიშვნელოვანია, რადგან მისი მეგობარი ადგილობრივი ბიზნესის წარმომადგენელია და ხშირად ხვდება რაიონის გამგებელს, ასე რომ სასურველია მას კარგი წარმოდგენა ჰქონდეს ბიბლიოთეკაზე. ოდრა კაბლანი, რომელიც არის ჰარდფორდის საჯარო ბიბლიოთეკის დირექტორი, ამბობს: “ადვოკატირება არის 24 საათიანი საქმე, რომელსაც ყოველდღე ასრულებ, თითოეულ წუთს ხარ ამით დაკავებული. თუ თქვენ წარმოდგენთ დაწესებულებას, რომელსაც არ გააჩნია გარანტირებული ფინანსები, არასოდეს უნდა დაივიწყო ადვოკატირების შესახებ. არ უნდა გქონდეს მასზე წარმოდგენა, რომ ეს არის სტანდარტული საქმე, რომელიც იწყება 8-ზე დილით და მთავრდება საღამოს 5-ზე, ეს არის მუდმივი პროცესი. თითოეული ადამიანი, რომელსაც ხვდები, პოტენციური მკითხველია, პოტენციური ან მიმდინარე აღმასრულებელი, ბიბლიოთეკის პოტენციური მხარდამჭერი”.

ცნობილია, რომ ბიბლიოთეკარებს ხშირად ჩრდილში ყოფნა ურჩევნიათ, მაგრამ აუცილებელია გარეთ გასვლა და ხალხთან საუბარი, თავდაჯერებულობის

შეძენა. ადვოკატირება, შესაძლოა განისაზღვროს, როგორც ურთიერთობების აგება – ხალხთან შეხვედრა, კონტაქტის გაბმა ხელშეწყობებსა და მოკავშირეებთან. ისინი დაამტკიცებენ თავიანთ სარგებლიანობას, როცა კრიზისული დრო დადგება, რადგან კრიზისულ მომენტში ამაზე ფიქრის დაწყება, უკვე გვიანია... თითოეული ადამიანი, რომელთანაც ურთიერთობის აგებას შეეცდები, შეძლებს, თავად გაუწიოს ადვოკატირება ბიბლიოთეკას. ზოგისთვის ეს რთულია, მაგრამ რაც უფრო ხშირად გააკეთებს ამას, მით უფრო თვალშისაცემი იქნება შედეგი.

ბიბლიოთეკარს უნდა სჯეროდეს გამონათქვამის - მნიშვნელობა აქვს არა იმას, რასაც აკეთებ, არამედ, თუ რას ხედავენ სხვები, არა აქვს მნიშვნელობა იმას, თუ რას ამბობ, არამედ იმას, თუ რა ესმით სხვებს, არა აქვს მნიშვნელობა, რას გულისხმობ, არამედ იმას, თუ როგორ გეზულობენ ამას სხვები.

ადვოკატირების მხარდამჭერი დამოკიდებულებები:

ჩატარებული აქტივობების შედეგი:

<ul style="list-style-type: none"> • ბიბლიოთეკა მიმზიდველი ადგილია და მას საინტერესო მომავალი აქვს. • პარტნიორული დამოკიდებულება – ჩვენ ვთავაზობთ უამრავ გამოსავალს და ქმედებას ადგილობრივი პრობლემების მოსაგვარებლად. • ბიბლიოთეკა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ადგილობრივ საზოგადოებაში. • ბიბლიოთეკას აქვს მისია – ჩვენ ვემსახურებით იმ ადამიანებს, რომლებიც ცხოვრობენ ჩვენს რეგიონში. • ბიბლიოთეკა ისეთივე მნიშვნელოვანია, როგორც ენერჯო სისტემა, სატრანსპორტო სისტემა და ა.შ. • ბიბლიოთეკას აქვს უნიკალური რესურსი – ჩვენ გიღებთ ვართ ცოდნისა და ინფორმაციის სამყაროში. ჩვენ ვსაუბრობთ სარგებლის ენაზე-დაფინანსების ერთსა და იმავე დონეზე შენარჩუნება და ეხმარება ბიბლიოთეკას, ღია იყოს კვირაში 7 დღე, ეს ძალიან მნიშვნელოვანია. 	<ul style="list-style-type: none"> • იზრდება ინსტიტუციის იმიჯი და მხარს უჭერენ მის განვითარებას. • იძლევა სტიმულს, რომ შედგეს პარტნიორობა და ეფექტურად განხორციელდეს ცვლილებები. • ხელს უწყობს დიალოგის ატმოსფეროს შექმნას; მთავრობასთან, მედიასა და ადგილობრივ საზოგადოებასთან ამშრომლობას. • ეხმარება სიტუაციის ფართო მასშტაბით განხილვას, სახავს განგრძლივ დროზე გათვლილ მიზნებს და მათი მიღწევის გზებს. • გრძელვადიანი გეგმა დაშუალებას გაძლევს, გამოიყენო რესურსები და ფონდები უფრო ეფექტურად. • სტიმულს გაძლევს, მოძებნო დამატებითი წყაროები დაფინანსებისთვის. • აძლიერებს და ზრდის თანამშრომელთა რიცხვს.
---	--

ვფიქრობთ, ბიბლიოთეკის მომავალი ადვოკატირებაზე დამოკიდებული. თუ გვინდა, რომ რეგიონული ბიბლიოთეკები არსებობდეს, თუ გვინდა, რომ გვექონდეს სამსახური, თუ ვთვლით, რომ ის, რასაც ბიბლიოთეკა აკეთებს,

მნიშვნელოვანი და აუცილებელია, უნდა მივაწვდინოთ ხმა ადგილობრივ საზოგადოებას, სადაც ვცხოვრობთ, იმაზე სასაუბროდ, თუ რატომ არის ბიბლიოთეკა აუცილებელი და რას აკეთებს ის, როგორ ცვლის ხალხის ცხოვრებას, ისე, რომ ამაზე არ საუბრობს! თუ ეს ყველაფერი არ გავაკეთეთ, ბიბლიოთეკები შეწყვეტენ არსებობას...

დამოწმებული ლიტერატურა

Do*cenia bibliotekê – jak skutecznie prowadziæ rzecznictwo : Developed by Idea Zmiany for Information Society Development Foundation – Library Development Program / Authors: Ma³gorzata Borowska, Maja Branka, Joanna Wcis³o; redakcja merytoryczna : Maja Branka ; redakcja jêzykowa i korekta: Maja Branka, Jakub Jedliñski. – Warszawa: Fundacja Rozwoju Spo³eczeñstwa Informacyjnego, 2012. – 198st. - ISBN: 978-83-933793-1-6

Umberto Eco, “De Bibliotheca”, translated into Polish by Adam Szymanowski, Warsaw, 2007. – page 47-48.

The information is taken from the report “Analysis of the image of libraries in the press in 2008 and 2010/2011, created upon request of the Information Society Development Foundation by the STOCZNIA Institute of social Research and innovation.

Adaptation of a definition by the Global Libraries Program / Translated and adapted by M. Beránek based on: Library Advocates. *Supporting Libraries. Strengthening Communities*, Master Grantee & Trainer’s Guide, Bill & Melinda Gates Foundation’s Global Libraries, 2011.

Advocacy for Social Justice: A Global Action and Reflection Guide [David Cohen, Rosa de la Vega, Gabrielle Watson]. - Paperback – September, 2001. – 362 p.

Library Advocate’s Handbook (PDF) / Editor: Marci Merola, Interim Director, ALA Office for Library Advocacy; American Library Association. - 3rd Edition. - Chicago, Illinois, 2008.– 40p.

EKATERINE BARABADZE

**REGIONAL LIBRARIES - MODERN, ACTUAL AND USEFUL
FOR EVERYONE**

Subject matter of the article is maintaining actual function of regional libraries in the economic conditions of modern world.

Main problem for modern society is the lack of information as not everybody knows what benefits library offers and how to understand them. Despite the fact that libraries generally organize unique activities, often they suffer the lack of publicity.

Future for regional libraries depend on advocacy.

The work guides how to plan and implement activities on behalf of libraries, as advocacy is one of the answers to challenges libraries face today.